

Posudek na bakalářskou práci Jana Kafky: Církevní politika KSČ a státu na Trutnovsku v letech 1948-1960 a její dopady na náboženský život obyvatel

Předkládaná bakalářská práce pojednává o tom, jak se v konkrétním regionu projevovala politika komunistického režimu vůči církvím (zejména církvi římskokatolické) a jaká specifika v tomto ohledu příslušná oblast vykazovala. Je postavena na poměrně rozsáhlé pramenné základně tvořené archivními fondy ze SOA Zámorsk, SOkA Trutnov a z Archivu ministerstva vnitra. Autor ale prokázal i dobrou znalost tištěných pramenů, edic a základní literatury.

Kolega Kafka dokázal téma svého výzkumu zařadit do širšího kontextu vývoje vztahu státu a církve od roku 1945 a obecné situace na Trutnovsku již před druhou světovou válkou a samozřejmě zejména po ní. Po nezbytných úvodních kapitolách následuje popis toho, jak se církevní politika v okrese Trutnov (v hranicích do roku 1960) uskutečňovala, v jaké podobě a míře dopadala na duchovní a řeholnice. Práce končí pokusem prozkoumat míru úspěšnosti proticírkevních kroků a opatření mezi obyvatelstvem. Zkoumaný region byl tvořen částečně oblastí, v níž i před rokem 1946 převažovalo české obyvatelstvo a částečně oblastí, kde český živel převládá až po vysídlení obyvatel německé národnosti. Proticírkevní politika režimu nastoleného po únoru 1948 proto nepůsobila v celém trutnovském okrese stejně a rozdíly do značné míry odpovídaly právě této bývalé etnické hranici. Je třeba ocenit, že autorovi tyto odlišnosti neunikly a dovedl je dobře zpracovat. Práce ukazuje, že ačkoliv na Trutnovsku existovaly relativně příznivé podmínky pro úspěšnou protináboženskou a proticírkevní politiku, drtivá většina duchovních nebyla dlouho ochotna s režimem jakkoliv spolupracovat. Situace se začala měnit teprve poté, co úřady přikročily k represí vybraných kněží považovaných za potenciálně obzvláště nebezpečné.

Autor měl k dispozici bohužel prameny jednoho druhu – téměř výlučně režimní provenience. Nezbyvá než litovat, že pramenů, které by poskytovaly pohled z druhé strany je nepoměrně méně a jsou mnohem hůře dostupné. Nedostatek pramenů také nejvíce spoluovlivnil skutečnost, že se práce zaměřuje z největší části na římskokatolickou církev (kromě toho ale byla také církví na Trutnovsku daleko nejsilnější). Přesto však mohla (a snad i měla) být pozornost věnovaná nekatolickým církvím větší. Některé motivy týkající se jejich představitelů by si zasloužily poněkud hlubší propracování.

Autor se ve své práci neubráníl určité emocionální angažovanosti, která je sice v daném tématu pochopitelná, ale na některých místech se pohybuje na hranici toho, co je v odborné literatuře přípustné.

Uvedené výtky však nepokládám za natolik podstatné, aby se promítly do konečného hodnocení. Domnívám se, že práce kolegy Kafky nejenom splňuje, ale i překračuje standard obvyklý u bakalářských prací a proto ji plně doporučuji k obhajobě se známkou výborně.

V Kolíně dne 23. ledna 2007

Mgr. Jan Dobeš